Inpaddling till stranden med *Beda*. Sjöflygplan var ett idealiskt transportmedel i det sjörika Norrland. Foto AFV.

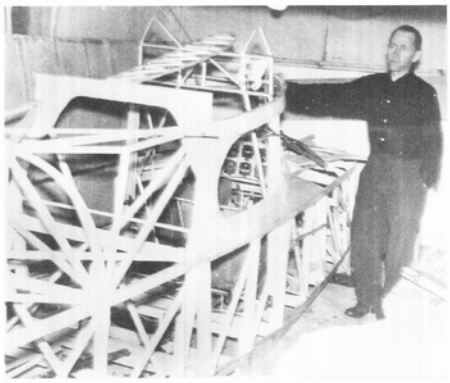

Erland Nilsson med träkroppen till *Beda*. Foto AFV.

Godbit från Arlandasamlingarna

– flygbåten *Beda*

JAN FORSGREN

Ett av de mer unika flygplanen i Arlanda Flygsamlingar utgörs av flygbåten *Beda*, vilken byggdes av Erland Nilsson i början av 1950-talet. Erland Nilsson var en stor flygentusiast och tog redan 1937 flygcertifikat. Året därpå provflög han ett eget hembyggt flygplan, döpt till *Blixten*. Då flygplanet saknade luftvärdighetesbevis, satte polisen stopp för flygningarna.

När Flygvapnet 1947 började utrangera sina skolflygplan typ Sk 15 (Klemm Kl 35), köpte Erland ett av dessa flygplan, som registrerades som SE-BGX. Hans målsättning var dock att skaffa sig en flygbåt, som skulle passa utmärkt som fortskaffningsfordon i det väglösa och sjörika Norrbottens inland. Efter att SE-BGX skadats i ett haveri 1950, inledde Erland arbetet med att konstruera en flygbåt. För att utprova sin konstruktion byggde Erland först en modell.

Därefter vidtog arbetet med att tillverka en flygbåt i full skala. Vissa delar, t ex Hirth-motorn, hämtades från Kl 35:an, medan annat nytillverkades. Arbetet utfördes i en av Vattenfalls lokaler i Harsprånget.

Beda, som flygbåten döptes till efter Erlands hustru, var helt tillverkad i trä. Den hade vissa mycket intressanta tekniska lösningar, t ex omställbar propeller, ställbar stabilisator samt slots.

Den 1 juni 1953 blev det sjösättning av *Beda* i Porjus. Hon kunde flyga, och bra dessutom, med endast ett fåtal mindre justeringar. Förutom pilot fanns det plats för två passagerare. Sammanlagt blev det omkring 400 flygningar, inklusive transporter av barnmorskor och poliser, innan *Beda* belades med flygförbud. En anonym anmälan ledde till rättssak, och Erland dömdes till 40 dagsböter.

Erland Nilsson med sina båda döttrar visar upp färdiga spryglar. Foto AFV.

Efter Erland Nilssons död 1965, togs flygbåten *Beda* om hand av Hugo Ericsson, Tandsbyn. Därefter visades den en kort tid vid Svedinos bil- och flygmuseum i Ugglarp, innan *Beda* i mitten av 1980-talet kom till Arlanda. Flygbåten *Beda* är fullständigt unik. Ritningar och tekniskt underlag saknas, vilket var ett skäl till att den aldrig blev godkänd av luftfartsmyndigheterna. För ett antal år sedan blev några amerikanska besökare så begeistrade av *Beda*, att de frågade om möjligheten till att tillverka en ny *Beda*. Nu blev det inget av detta.

Sedan 1986 har *Beda* varit utställd. Tänk om gamla flygplan kunde tala. *Beda* skulle med största säkerhet ha åtskilligt att berätta.

Beda är ett av de mest unika hembyggda flygplan som funnits i Sverige.

Genom ett stort tillmötesgående från Annica Högqvist, dotter till Erland och Beda Nilsson, som skänkt kvarvarande delar från *Blixten*, liksom originalmodellen i skala 1:10 av *Beda* till Arlanda Flygsamlingar. Många fotografier ingår även i donationen. Arlanda Flygsamlingar vill på detta sätt tacka Annica Högqvist för den mycket fina gåvan.

Erland Nilsson försåg sin Klemm 35 med huv och skidor. Foto AFV.

Erland Nilssons hemmabyggda *Blixten*. Foto AFV.